

Herziene model
levenstestament

‘Zet niet de bank of notaris centraal, maar de cliënt’

Recent bereikten de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) overeenstemming over het model levenstestament. Dit is onder andere uitgebreid met een bancaire paragraaf. Betrokkenen lichten het model toe.

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

Wie een levenstestament maakt, doet dat om zijn materiële en immateriële zaken te regelen voor het moment waarop hij daartoe zelf niet meer in staat is. Helaas leidde dat levenstestament de afgelopen jaren regelmatig tot problemen. Cliënten die dachten dat zij hun wensen bij de notaris goed op papier hadden gezet, vingen soms bot bij hun bank. Want daar kon men niet altijd uit de voeten met de in het levenstestament vastgelegde afspraken. Reden voor de KNB en de NVB om de koppen bij elkaar te steken en de pijnpunten op te lossen. Na een klein jaar van intensief overleg ligt er sinds een maand een model levenstestament dat zowel door het notariaat als de banken acceptabel is gevonden. Voor banken is het nu duidelijker wanneer zij betalingen aan een gevolmachtigde mogen doen. Alle betrokken partijen

zijn tevreden, want, vinden zij: ‘De cliënt heeft recht op een soepel werkend product.’

PRAKTISCHE UITVOERBAARHEID

Als hoofd van de afdeling veiligheid en juridische zaken bij de NVB, de belangenorganisatie van Nederlandse banken, was Yvonne Willemsen betrokken bij het overleg. ‘Veel financiële wensen die mensen opnemen in hun levenstestament hebben een enorme impact op het financiële verkeer. Daarom ontstond al snel het idee daaraan een bancaire paragraaf toe te voegen.’ Deze toelichting maakt de cliënt duidelijk waaraan hij moet denken als hij het levenstestament voor financiële dienstverlening wil gebruiken. Kort gesteld luidt de boodschap daarin: denk als volmachtgever na over aan wie jij jouw financiële situatie toevertrouwt. Schenk diegene vervolgens het volledige vertrouwen

en leg hem niet allerlei beperkingen op, want die hinderen de praktische uitvoerbaarheid. Willemsen: ‘Op het moment dat iemand zijn financiële situatie uit handen geeft aan een ander, is die ander daarvoor verantwoordelijk en niet de bank. Wanneer er desondanks toch sprake is van financiële uitbuiting en iemand de rekening van de volmachtgever plundert, kan niemand zeggen: “U had als bank moeten signaleren dat die rekening werd leeggeroofd.” Dit valt echt onder de verantwoordelijkheid van degene die de volmacht geeft. Daarom is het ook zo belangrijk om hierover vooraf goed na te denken: wie vertrouw ik voldoende en welke zekerheden bouw ik in zodat het niet kan misgaan. Wees daarover zo transparant mogelijk tegenover andere familieleden: dat je het zo aanpakt en waarom dat je dat doet.’ Willemsen vindt het belangrijk dat de notaris zich realiseert dat de bank een bepaalde verantwoordelijkheid heeft. Om die reden is de bancaire paragraaf eraan toegevoegd. Want uitzonderingen in volmachten zijn moeilijk te accepteren voor een bank. Ook zijn banken van mening dat het behoort tot de verantwoordelijkheid van de notaris om zijn cliënt te

‘Het gaat erom dat de cliënt een product krijgt waaraan hij iets heeft’

vertellen dat de bank bepaalde zaken niet accepteert omdat zij vanwege de zorgplicht aansprakelijk wordt gesteld.

GEMOR

Hoe positief de betrokkenen zich ook over het model levenstestament uiteten, gemor is er ook. De KNB ontving enkele boze reacties van leden die vinden dat de beroepsorganisatie wel heel erg naar de pijpen van de bank danst. ‘Dat gevoel heb ik helemaal niet’, reageert Madeleine Hillen, die als juridisch adviseur namens de KNB aan het overleg deelnam. ‘Wel is er bij de totstandkoming van het basismodel bewust gezocht naar samenwerking met betrokken partijen, zoals banken, die met de door het notariaat opgestelde levenstestamenten moeten werken.’ Zij wijst erop dat de NVB niet het gehele model levenstestament mede heeft opgesteld, maar vooral de bancaire paragraaf. ‘Zowel de KNB als NVB stelde de klant centraal en samen hebben wij iets gemaakt waarmee de cliënt uit de voeten kan. Dit model is bedoeld om het proces soepeler te laten verlopen.’ Dat er notarissen zijn die klagen over de bancaire paragraaf, verbaast Willemsen. ‘Het

notariaat en de banken hebben een gemeenschappelijk doel: het klantbelang. Wij willen allebei voorkomen dat de klant opgescheept zit met een product dat niet bruikbaar is. Een goede samenwerking tussen bank en notariaat is een voorwaarde om hieruit te komen.’ Het levenstestament is geen bancaire product, benadrukt zij. ‘Het is een service die wij verlenen aan de klant en dat willen wij zo goed mogelijk doen.’

VOLDOENDE RUIMTE

Notaris Erik Dicou, die het conceptmodel levenstestament voorzorg van tekstuele verbeteringen, begrijpt wel dat sommige notarissen moeite hebben met de invloed van banken. ‘Maar het gaat erom dat de cliënt een product krijgt waaraan hij iets heeft. Niemand zit erop te wachten dat de bank moeilijk doet over een formulering. Dus voorkom problemen met het levenstestament en zet niet de bank of notaris centraal, maar de cliënt.’

Volgens Hillen en Dicou blijft er voor de notaris in het model levenstestament voldoende ruimte over om aan de wensen van zijn cliënt tegemoet te komen. ‘Het blijft een maatwerkproduct, alleen is er een kader aangegeven waarbinnen je als notaris moet blijven.’ Hillen: ‘Een volmachtgever kan nog steeds bevoegdheidsbeperkingen invoeren in zijn levenstestament, alleen hebben die nu een interne

werking. Ook kan hij behalve voor toezicht achteraf via rekening en verantwoording, kiezen voor toezicht tijdens de rit. Wij willen rekening, verantwoording en toezicht uit de sfeer halen van wantrouwen. Het is prettig wanneer je als gevolmachtigde de andere betrokkenen kunt laten zien: ik heb netjes gehandeld.’

GOEDGEKEURD

Op het model staat nu: ‘Conform door de NVB goedgekeurd model’. Omdat dit door sommigen wordt opgevat als ‘een door banken voorgeschreven model’, wekt het enige weerstand. Maar zegt Hillen: ‘De banken hebben ons niks voorgeschreven. Die kop staat er uitsluitend zodat het voor bankpersoneel duidelijk is dat dit voor hen een werkbare volmacht is. De subtitel is overigens onlangs aangepast in ‘Afspraken banken maart 2015’. Dit ook om aan te geven dat er afgezien van de bancaire bepalingen sprake is van een basismodel waarop het iedere notaris vrijstaat wijzigingen en aanpassingen door te voeren.’ ■

Met dank aan Tjarko Denekamp (ABN AMRO)

Wijzigingen model levenstestament

Het is niet mogelijk om in het levenstestament meerdere gevolmachtigden gezamenlijk bevoegd te verklaren. Voor een bank valt niet te controleren of alle bankhandelingen wel daadwerkelijk gezamenlijk worden uitgevoerd. Met het toevoegen van een bevoegdheid om ondervolmacht te verlenen, is dat probleem opgelost. Het is evenmin mogelijk een gevolmachtigde bevoegdheidsbeperkingen te geven, zoals: de gevolmachtigde mag geen schenkingen doen in mijn naam of hij mag zichzelf niet begunstigen. Voor een bank met miljoenen klanten is het onmogelijk te monitoren of een overboeking

een schenking betreft of niet. In het levenstestament staat duidelijk wanneer een volmacht ingaat en of deze doorloopt nadat de volmachtgever wilsonbekwaam is geworden. Enkele andere wijzigingen/toevoegingen: er is een opmerking opgenomen over de bv, die voorheen nogal eens werd vergeten. Het levenstestament is verdeeld in een financieel en een medisch deel. Hiermee kan worden voorkomen dat de medische wensen van een cliënt bij de bank terechtkomen en andersom diens financiële wensen bij de medische sector.